

๕.๘ ข้อมูลภูมิหลังเกี่ยวกับ OSCE

๑. ภูมิหลัง

๑.๑ องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Organization for Security and Co-operation in Europe: OSCE) พัฒนามาจากการประชุมว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Conference on Security and Co-operation in Europe: CSCE) ก่อตั้งขึ้นในปี ๒๕๑๘ (ค.ศ. ๑๙๗๕) ในยุคสงครามเย็น และมีบทบาทสำคัญในการผลักดันประเด็นสิทธิเสรีภาพ ลดความตึงเครียดอันเป็นผลมาจากความแตกต่างด้านอุดมการณ์ในยุโรปบนพื้นฐานของ Helsinki Final Act^๑ และ Paris Charter^๒

๑.๒ OSCE เป็นเวทีปรึกษาหารือผ่านกลไกการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) เพื่อหาข้อยุติและระงับข้อพิพาทและข้อขัดแย้งในยุโรป (แม้ในภายหลังจะมีการขยายสมาชิกภาพไปยังประเทศในภูมิภาคอื่น) ส่งเสริมความมั่นคงโดยรวมของภูมิภาคเพื่อมิให้เกิดวิกฤตการณ์ที่ร้ายแรง และหลีกเลี่ยงการใช้กำลังทางทหารเพื่อรักษาสันติภาพในประเทศสมาชิก OSCE ทั้งนี้ OSCE ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization: NATO) และสหภาพยุโรป (EU) ในการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ โดยปัจจุบันภารกิจของ OSCE แบ่งออกเป็น ๓ มิติ ได้แก่ (๑) มิติการเมืองและการทหาร (๒) มิติเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และ (๓) มิติมนุษย์ ทั้งนี้ การออกแถลงการณ์และข้อตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของ OSCE ใช้หลักการฉันทามติ

๑.๓ OSCE มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเวียนนา ปัจจุบัน เลขานุการคือ นาย Feridun H. Sinirlioglu ชาวตุรกี **ประเทศที่ดำรงตำแหน่งประธาน OSCE (Chairperson-in-Office: CiO) ปี ๒๕๖๙ (ค.ศ. ๒๐๒๖) คือ สวิตเซอร์แลนด์** โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ (นาย Igazio Cassis) เป็นประธาน นอกจากนี้ OSCE ยังใช้ระบบ Troika ซึ่งประกอบด้วยประเทศ CiO ปัจจุบัน ปีก่อนหน้า และปีถัดไปในการปรึกษาหารือเพื่อให้มีความต่อเนื่องทางนโยบายระหว่างวาระการเป็นประธาน โดย (๑) สวิตเซอร์แลนด์ เป็น CiO ปีปัจจุบัน (๒) ฟินแลนด์เป็น CiO ปีก่อนหน้า (ปี ๒๕๖๘/ค.ศ. ๒๐๒๕) ซึ่งโดยตำแหน่งจะมีหน้าที่เป็นประธานกลุ่มประเทศหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือฝ่ายเอเชียด้วย และ (๓) CiO ในปีถัดไป (ยังไม่มีประธาน) (ปี ๒๕๗๐/ค.ศ. ๒๐๒๗) ทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่มประเทศหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือฝ่ายเมดิเตอร์เรเนียน ดังนั้น ในปี ๒๕๖๙ (ค.ศ. ๒๐๒๖) ฟินแลนด์จะทำหน้าที่ประธานกลุ่มประเทศหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือฝ่ายเอเชีย ซึ่งจะ เป็นเจ้าภาพร่วมกับไทย ในการจัดการประชุม ๒๐๒๖ OSCE Asian Conference

๑.๔ ไทยเข้าเป็นสมาชิกประเทศหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือฝ่ายเอเชีย เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๐) จากการผลักดันของ ดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ (รมว.กต. ในขณะนั้น) เนื่องจาก (๑) OSCE เป็นองค์การระดับภูมิภาคที่มีบทบาทโดดเด่นในยุคหลังสงครามเย็นโดยเฉพาะในเรื่อง Preventive Diplomacy (PD) จึงเป็นองค์การที่ประชาคมโลกให้ความสำคัญและความสนใจ (๒) ไทยมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคเอเชียและประสงค์ที่จะพัฒนาไกล่เกลี่ยความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนา ASEAN

^๑ Helsinki Final Act (ค.ศ. ๑๙๗๕) เป็นความตกลงระหว่างสมาชิกผู้ก่อตั้ง OSCE รวมทั้งสิ้น ๓๕ ประเทศ โดยมีจุดประสงค์เพื่อประสานรอยร้าวระหว่างยุโรปตะวันตกกับยุโรปตะวันออกในช่วงปลายสงครามเย็น และได้กลายมาเป็นเอกสารอ้างอิงสำคัญของการดำเนินงานภายใต้กรอบ OSCE ในการส่งเสริมแนวคิดความมั่นคงแบบองค์รวม

^๒ Paris Charter (ค.ศ. ๑๙๙๐) เป็นความตกลงที่นำมาสู่จุดเปลี่ยนสำคัญของแนวทางในการดำเนินความร่วมมือในยุโรปยุคใหม่ภายหลังการสิ้นสุดของสงครามเย็น โดยเป็นการย้ำถึงเจตนารมณ์ของรัฐสมาชิก OSCE ในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย หลักสิทธิมนุษยชน เสรีภาพขั้นพื้นฐาน การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงในภูมิภาค

Regional Forum (ARF) ให้เป็นกลไก PD และให้สามารถดำเนินการได้เหมือนกับ OSCE ในอนาคตใน ๓ ด้าน ได้แก่ การป้องกันความขัดแย้ง การจัดการวิกฤต และการฟื้นฟูหลังจากเกิดความขัดแย้ง และ (๓) ไทยต้องการสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศ กลุ่มประเทศ และองค์การต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ระหว่างกันได้ อีกทั้งไทยสามารถเป็นตัวเชื่อมระหว่าง OSCE กับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของ OSCE เพื่อนำมาปรับใช้ในประเทศ และภูมิภาคด้วย

อย่างไรก็ตาม หลายปีที่ผ่านมา ไทยได้มีความพยายามในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง ARF กับ OSCE มาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เนื่องจากการดำเนินการในรอบ ARF อาศัยหลักฉันทามติ เช่นเดียวกับ OSCE ตลอดจนพลวัตภายใต้ OSCE และ ARF ที่มีความเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ผ่านมาในครั้งที่ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุม OSCE Asian Conference ในปี ๒๕๕๙ (ค.ศ. ๒๐๑๖) และปี ๒๕๖๔ (ค.ศ. ๒๐๒๑) ไทยได้เชิญเลขาธิการอาเซียนขณะนั้นเข้าร่วมเป็นผู้บรรยาย ตลอดจนพยายามนำประเด็นวาระต่าง ๆ ของอาเซียนมาผลักดันในรอบ OSCE อย่างต่อเนื่อง

๒. ประเทศสมาชิก

๒.๑ OSCE เป็นองค์การระหว่างประเทศด้านความมั่นคงที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีประเทศเข้าร่วมทั้งหมด ๕๗ ประเทศ^๓ ซึ่งรวมถึงประเทศในเครือรัฐเอกราช (Commonwealth of Independent States: CIS) ที่แยกตัวจากสหภาพโซเวียตทั้งหมด และมี ๓ ประเทศที่ยุโรป ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และมองโกเลีย (เข้าร่วมปี ๒๕๕๕ (ค.ศ. ๒๐๑๒))

๒.๒ นอกจากนี้ OSCE มีความร่วมมือกับประเทศนอกภูมิภาคภายใต้ชื่อประเทศหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือฝ่ายเมดิเตอร์เรเนียน ๖ ประเทศ ได้แก่ แอลจีเรีย อียิปต์ อิสราเอล จอร์แดน โมร็อกโก และตูนิเซีย และหุ้นส่วนฯ ฝ่ายเอเชีย ๕ ประเทศ ได้แก่ อัฟกานิสถาน ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไทย ทั้งนี้ ประเทศหุ้นส่วนฯ ไม่สามารถร่วมเจรจาหรือรับรองร่างข้อมติและข้อตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของ OSCE ได้ แต่สามารถเลือกรับแนวปฏิบัติของ OSCE ไปพิจารณาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมบนพื้นฐานความสมัครใจ

๒.๓ ไทยเข้าเป็นประเทศหุ้นส่วนฯ เมื่อวันที่ ๙ พ.ย. ๒๕๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๐) โดยมีมรดกด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็นช่องทางส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นทางเลือกหนึ่งของการบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน สำหรับปัจจุบัน ไทยอยู่ระหว่างการพิจารณาปรับเปลี่ยนจุดเน้นในความร่วมมือกับ OSCE ในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะการหลอกลวงทางออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วนและการจัดความสำคัญลำดับต้นของรัฐบาล และต่อยอดจากข้อริเริ่มในการประชุมเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม และ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๘ (ค.ศ. ๒๐๒๕) ที่กรุงเวียนนา ที่ไทยได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการวาระพิเศษ

^๓ ประเทศสมาชิก OSCE จำนวน ๕๗ ประเทศ ได้แก่ แอลเบเนีย อันดอร์รา อาร์เมเนีย ออสเตรีย อาเซอร์ไบจาน เบลารุส เบลเยียม บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา บัลแกเรีย แคนาดา โครเอเชีย ไซปรัส เช็ก เดนมาร์ก เอสโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ นครรัฐวาติกัน ฮังการี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน ลัตเวีย ลิทัวเนีย ลิกเตนสไตน์ ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก นอร์มาซีโดเนีย มอลตา มอลโดวา โมนาโก มองโกเลีย มอนเตเนโกร เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย รัสเซีย ซานมารีโน เซอร์เบีย สโลวาเกีย สโลวีเนีย สเปน สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ทาจิกิสถาน ตุรกี เติร์กเมนิสถาน ยูเครน สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และอุซเบกิสถาน

ในหัวข้อ “Combatting Online Scams” ภายใต้การประชุม ๒๐๒๕ OSCE Asian Partners for Co-operation Group (APCG) ในโอกาสครบรอบ ๒๕ ปี ความเป็นหุ้นส่วนของไทย

๓. โครงสร้าง OSCE

๓.๑ การประชุม OSCE Summit เป็นการประชุมระดับผู้นำ โดยประธาน OSCE พิจารณาจัดตามความจำเป็น ครั้งล่าสุดคือ ครั้งที่ ๗ เมื่อวันที่ ๑ - ๒ ธ.ค. ๒๕๕๓ (ค.ศ. ๒๐๑๐) ณ กรุงอัสตานา คาซัคสถาน มีการรับรองเอกสารแถลงการณ์อัสตานาเพื่อนำไปสู่ประชาคมแห่งความมั่นคง (Astana Commemorative Declaration: Towards a Security Community) ซึ่งย้ำถึงหลักการและพันธกรณีของ OSCE รวมทั้งจุดมุ่งหมายของประเทศสมาชิกที่จะสร้างความมั่นคงที่ครอบคลุมทุกมิติ เท่าเทียม และไม่แบ่งแยกใน Euro-Atlantic และ Eurasia เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมแห่งความมั่นคงอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ไม่มีการประชุมระดับผู้นำมาเป็นเวลานานแล้ว เนื่องจากประเทศสมาชิกเห็นว่า ยังไม่มีประเด็นใดที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการตัดสินใจในระดับสูงสุด

๓.๒ การประชุม OSCE Ministerial Council (MC) เป็นการประชุมระดับรัฐมนตรี มีกำหนดจัดขึ้นปีละ ๑ ครั้ง (ยกเว้นในปีที่มีการจัด OSCE Summit) ที่ผ่านมา ไทยส่งผู้แทนทั้งระดับรัฐมนตรี ผู้ช่วยรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงฯ หรืออธิบดีกรมยุโรป เข้าร่วมการประชุม MC อย่างต่อเนื่อง

๓.๓ การประชุม OSCE Permanent Council (PC) เป็นการประชุมระดับเอกอัครราชทูตประเทศสมาชิก OSCE ณ กรุงเวียนนา ออสเตรีย มีกำหนดจัดสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ณ สำนักงานใหญ่ OSCE โดยที่ประชุมมีหน้าที่พิจารณาและรับรองข้อตัดสินใจต่าง ๆ ของ OSCE ภายใต้อำนาจอธิปไตยของการประชุม PC

ภายใต้การประชุม PC ประกอบด้วย ๓ คณะกรรมการ ได้แก่ (๑) คณะกรรมการด้านความมั่นคง (Security Committee) (๒) คณะกรรมการด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (Economic and Environmental Committee) และ (๓) คณะกรรมการด้านมิติมนุษย์ (Human Dimension Committee) โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการของประธาน OSCE

๓.๔ การประชุม OSCE Parliamentary Assembly (OSCE PA) เป็นการประชุมระดับสมาชิกรัฐสภา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากสมาชิกรัฐสภาของประเทศสมาชิก โดยมีผู้แทนสมาชิกรัฐสภาของประเทศหุ้นส่วนเพื่อความร่วมมือของ OSCE เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาได้มีโอกาสหารือและปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้แทนฝ่ายรัฐบาลของ OSCE ในประเด็นการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เสรีภาพขั้นพื้นฐาน นโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการส่งเสริมช่องทางการทูตเพื่อป้องกันความขัดแย้งในภูมิภาค โดยมีกำหนดจัดปีละ ๓ ครั้ง ได้แก่ (๑) การประชุมประจำปี (Annual Session) ในช่วงเดือน ก.ค. เพื่อรับรองข้อมติและมอบแนวนโยบายแก่ OSCE และสมาชิกรัฐสภาของประเทศสมาชิก (๒) การประชุม Winter Meeting ในช่วงเดือน ก.พ. ที่กรุงเวียนนา เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับสถานการณ์ของภูมิภาคระหว่างสมาชิกรัฐสภาจากประเทศสมาชิก และ (๓) การประชุม Autumn Meeting ในช่วงฤดูใบไม้ร่วง ซึ่งจะจัดโดยประเทศสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่ง

โครงสร้างภายใน OSCE PA ประกอบไปด้วย (๑) คณะกรรมการธิการสามัญ ประกอบด้วยหัวหน้าคณะผู้แทนของประเทศสมาชิก ซึ่งจะทำหน้าที่อนุมัติงบประมาณ เลือกตั้งเลขาธิการ OSCE และให้คำแนะนำในการทำงานแก่ OSCE (๒) คณะกรรมการทั่วไป แบ่งตามประเด็นความร่วมมือตาม Helsinki Final Act ได้แก่ (ก.)

คณะกรรมการด้านการกิจการการเมืองและความมั่นคง (Political Affairs and Security) (ข.) คณะกรรมการด้านการกิจการเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม (Economic Affairs, Science, Technology and Environment) และ (ค.) คณะกรรมการด้านประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และประเด็นด้านมนุษยธรรม (Democracy, Human Rights and Humanitarian Questions)

๔. องค์ความรู้และความสำคัญของ OSCE

๔.๑ โดยที่ OSCE เป็นองค์การระหว่างประเทศด้านความมั่นคงที่ใหญ่ที่สุดในโลก และเป็นเวทีปรึกษาหารือผ่านกลไกการทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy) เพื่อหาข้อยุติและระงับข้อพิพาทและข้อขัดแย้งในยุโรป ส่งเสริมความมั่นคงโดยรวมของภูมิภาคเพื่อมิให้เกิดวิกฤตการณ์ที่ร้ายแรงและหลีกเลี่ยงการใช้กำลังทางทหาร OSCE จึงเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่มีมาตรฐานสูงและเป็นมืออาชีพในเรื่องแนวปฏิบัติด้านความมั่นคงที่ครอบคลุม (Comprehensive approach to security) ซึ่งรวมมิติด้านการเมืองและการทหาร ด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และด้านมนุษย์ เพื่อสามารถรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงที่หลากหลาย

๔.๒ OSCE จัดการประชุม การฝึกอบรม และสัมมนาตลอดปี เพื่อส่งเสริมและแบ่งปันองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญของ OSCE ในประเด็นต่าง ๆ เช่น การควบคุมการแพร่ขยายของอาวุธ การใช้มาตรการสร้างความไว้วางใจและความมั่นคง (Confidence- and Security-Building Measures: CSBMs) การปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน การเสริมสร้างและการพัฒนาสถาบันประชาธิปไตย มาตรการตำรวจ การต่อต้านการก่อการร้าย และกิจกรรมด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมดังกล่าวจัดโดยหน่วยงานและสถาบันที่อยู่ภายใต้ OSCE ที่เกี่ยวข้องของประเด็นนั้น ๆ เช่น สำนักงานสถาบันประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน สำนักงานผู้แทนพิเศษด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ เป็นต้น โดย OSCE ได้เน้นประเด็นด้านความมั่นคงที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต เช่น ความมั่นคงทางไซเบอร์ รวมถึงเปิดกว้างต่อประเด็นการมีส่วนร่วมของ non-traditional actors ในกระบวนการสันติภาพ เช่น NGOs สตรี และเยาวชน

๕. เครื่องมือที่เป็นรูปธรรมของ OSCE

๕.๑ Parliamentary Assembly ประกอบด้วยสมาชิกรัฐสภา ๓๒๐ คน จากรัฐสภาของประเทศสมาชิกทุกประเทศ เพื่อหารือประเด็นสิทธิมนุษยชน เสรีภาพขั้นพื้นฐาน ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนนโยบายการเมืองและการทหาร

๕.๒ High Commissioner on National Minorities (HCNM) ขั้วหลวงใหญ่ด้านชนกลุ่มน้อยแห่งชาติ ซึ่งเป็น early warning system มีหน้าที่สำคัญในการแจ้งเตือนล่วงหน้าเกี่ยวกับความตึงเครียดด้านชาติพันธุ์ให้เร็วที่สุดก่อนที่จะพัฒนาเป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศสมาชิก รวมถึงลดความขัดแย้งดังกล่าวที่ได้เกิดขึ้นแล้ว เน้นการส่งเสริมสิทธิของชนกลุ่มน้อย อาทิ การเข้าถึงการศึกษาที่รองรับภาษาและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย และสิทธิอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน ผ่านการส่งผู้เชี่ยวชาญ ให้คำปรึกษา การพัฒนาศักยภาพ การสอนภาษา และการให้ความช่วยเหลือด้านสถานะทางกฎหมาย

๕.๓ Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) สำนักงานสถาบันประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน เน้นการดำเนินการใน ๕ ประเด็น ได้แก่ การเลือกตั้ง การส่งเสริมประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และสิทธิขั้นพื้นฐาน การอดทนอดกลั้นและการไม่เลือกปฏิบัติ และประเด็นชาว Roma และ Sinti มีการจัดการประชุม Human Dimension Implementation Meeting ซึ่งเป็นการประชุมประจำปีด้านประชาธิปไตยและ

สิทธิมนุษยชนที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคยุโรป เพื่อทบทวนการดำเนินงานตามพันธกรณีที่ประเทศสมาชิก OSCE ได้ให้คำมั่นไว้ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมทั้งจากภาครัฐ และภาคประชาสังคมร่วมรายงานผลการดำเนินการและแลกเปลี่ยนความเห็นอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา

๕.๔ Representative on Freedom of the Media (R/OFM) เป็นการทำงานร่วมกันด้านสื่อระหว่างรัฐ (intergovernmental media watchdog) ทำหน้าที่ส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพในการนำเสนอของสื่อทั้ง online และ offline เพื่อให้สามารถตอบสนองได้อย่างรวดเร็วเมื่อมีการละเมิดสื่อ

๖. บทบาทของไทยในกรอบ OSCE

๖.๑ ไทยเป็นประเทศหุ้นส่วนฯ ที่แข่งขัน ที่ผ่านมามีไทยร่วมกับ OSCE เป็นเจ้าภาพการประชุมหลายครั้ง โดยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม **๒๐๒๑ OSCE Asian Conference** ในวันที่ ๒๐ - ๒๑ กันยายน ๒๕๖๔ (ค.ศ. ๒๐๒๑) ที่กรุงเทพฯ ผ่านระบบการประชุมทางไกล ในหัวข้อ “Common Responses to Emerging Challenges in Advancing Comprehensive Security” เพื่ออภิปรายเกี่ยวกับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ต่อการดำเนินการกิจด้านความมั่นคงองค์รวมใน ๓ มิติตามความหมายของ OSCE พร้อมนำเสนอแนวทางร่วมในการรับมือข้อท้าทายด้านความมั่นคงใหม่และการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงองค์รวมในช่วงหลังการแพร่ระบาดฯ

๖.๒ ที่ผ่านมามีกิจกรรมที่ไทยได้ร่วมมือกับ OSCE มีดังนี้

๖.๒.๑ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม และ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๘ (ค.ศ. ๒๐๒๕) ที่กรุงเวียนนา ไทยได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการวาระพิเศษในหัวข้อ “Combating Online Scams” โดยเป็นกิจกรรมภายใต้การประชุม ๒๐๒๕ OSCE Asian Partners for Co-operation Group (APCG) ในโอกาสครบรอบ ๒๕ ปี ความเป็นหุ้นส่วนของไทยและ OSCE ซึ่งมีมอลตาในฐานะประธานกลุ่มประเทศหุ้นส่วนฯ โดยนายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ในฐานะประธาน ASEAN Working Group on Anti-Online Scams (WG-AS) และผู้แทนจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) และศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านอาชญากรรมออนไลน์ (Anti-Online Scam Operation Centre) ได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีกับฝ่าย OSCE โดยฝ่ายไทยได้นำเสนอบทบาทและแนวทางในระดับชาติ อาทิ (๑) การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ (Anti-Online Scam Operation Center: AOC) เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการติดตามเครือข่ายมิจฉาชีพ และขุดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบ (๒) การออกกฎหมายเพื่อป้องกันการหลอกลวงทางออนไลน์ อาทิ พ.ร.ก. มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ และ พ.ร.ก. การประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๘ และ (๓) การออกมาตรการกำกับผู้ให้บริการระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ และระบบการสื่อสารเพื่อตรวจสอบและยับยั้งการหลอกลวงทางออนไลน์ วิทยาการจากฝ่าย OSCE ภาครัฐ และเอกชน เน้นย้ำในประเด็นการเชื่อมโยงระหว่างปัญหา online scams กับการฟอกเงินและการค้ำมนุษย์ เนื่องจากเครือข่ายมิจฉาชีพในปัจจุบันได้หลอกลวงประชาชนให้เข้ามาทำงานใน scam centers ด้วย รวมทั้งการติดตามและดำเนินการสืบสวนการฟอกเงินจากการหลอกลวงออนไลน์ผ่านการซื้อ-ขายเหรียญคริปโต ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นพ้องถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการแบ่งปันข้อมูลและ

ประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายและการใช้เทคโนโลยี อาทิ AI และ Big data เพื่อติดตามการกระทำผิดและดำเนินคดีได้อย่างทันทั่วทั้งนี้ การประชุมทั้งสองรายการได้รับความสนใจและสามารถเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ (engagement) กับประเทศสมาชิก OSCE และ ประเทศหุ้นส่วนฯ ได้เป็นอย่างดี

๖.๒.๒ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม - ๑ สิงหาคม ๒๕๖๘ (ค.ศ. ๒๐๒๕) นางครองชนิษฐ รัชก์เจริญ อธิบดีกรมยุโรป เป็นหัวหน้าคณะฝ่ายไทยเข้าร่วมการประชุมวาระพิเศษ Helsinki+๕๐ ในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปี Helsinki Final Act ณ กรุงเฮลซิงกิ การประชุมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ บนหลักการของ OSCE และกฎบัตรสหประชาชาติ เพื่อให้ OSCE เป็นเวทีการหารือที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อวิกฤตต่าง ๆ ของยุโรป ในช่วงการหารือกลุ่มย่อย อธิบดีกรมยุโรปได้เน้นย้ำบทบาทของไทยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนเพียงหนึ่งในกรอบ OSCE ที่พร้อมเป็นสะพานเชื่อมความเป็นหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับ OSCE พร้อมย้ำท่าทีของไทยเกี่ยวกับสถานการณ์ชายแดนไทย - กัมพูชา ที่ยึดมั่นในกฎบัตรสหประชาชาติ หลักมนุษยธรรมสากล และตรงกับหลักการของ Helsinki Final Act ตลอดจนยืนยันพันธกรณีภายใต้ข้อตกลงหยุดยิง และการหารือภายใต้กลไกทวิภาคเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนต่อไป

๖.๒.๓ เมื่อวันที่ ๑๑-๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ (ค.ศ. ๒๐๒๕) นางสาวภัทรีรัตน์ หงษ์ทอง เอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนา และหัวหน้าคณะผู้แทนไทยประจำองค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Organization for Security and Co-operation in Europe: OSCE) ได้นำคณะผู้แทนไทย (พร้อม speaker จากสำนักงานคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ: สกมช.) เข้าร่วมการประชุม ๒๐๒๕ OSCE Asian Conference ในหัวข้อ “Strengthening International Peace and Security on the Basis of Close Interconnection between Europe and Asia” โดยไทยให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนมุมมองและแนวทางส่งเสริมความร่วมมือเพื่อรับมือกับความท้าทายร่วมสมัย อาทิ ผลกระทบที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ดิจิทัล ความมั่นคงทางไซเบอร์ ความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทาน ความมั่นคงทางทะเล พร้อมการสนับสนุนบทบาทของเยาวชนในการสร้างสันติภาพ ตามแนวทางการทูตเชิงป้องกันซึ่งเป็นแนวความคิดหลักของกรอบ OSCE

๖.๒.๔ ไทยพร้อมสานต่อความร่วมมือกับ OSCE ด้วยการเป็นประธานและเจ้าภาพการประชุม OSCE Asian Conference ประจำปี ๒๕๖๙ ร่วมกับประเทศฟินแลนด์ เพื่อยกระดับบทบาทการเป็นสะพานเชื่อมระหว่างยุโรปและเอเชีย รวมถึงอาเซียน พร้อมขับเคลื่อนเป้าหมายร่วมด้านสันติภาพและความมั่นคงอย่างต่อเนื่องต่อไป

๗. ประโยชน์ที่ไทยได้รับจาก OSCE

(๑) ส่งเสริมภาพลักษณ์และสถานะของไทยในแง่การมีค่านิยม แนวปฏิบัติ และบรรทัดฐานที่เป็นสากล และสอดคล้องกับยุโรป (ไทยเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศเดียวในกรอบ OSCE)

(๒) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานไทย และแสดงถึงศักยภาพ ตลอดจนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของไทยเอง

(๓) ติดตามประเด็นกระแสหลักและพัฒนาการด้านความมั่นคงในยุโรปและระดับโลก เพื่อประโยชน์ในการปรับใช้กับท่าทีไทย เนื่องจาก OSCE เป็นเวทีความมั่นคงขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกเป็นประเทศมหาอำนาจหลักของโลก (รวมถึงสมาชิกถาวรในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ๔ จาก ๕ ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร รัสเซีย และฝรั่งเศส)

(๔) ชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและบทบาทด้านความมั่นคงของไทยในภูมิภาคเอเชีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งพัฒนาการที่สำคัญ ๆ ด้านความมั่นคงในภูมิภาค (ผ่านถ้อยแถลงของผู้แทนไทย) และ

(๕) แสดงบทบาทนำของไทยในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ การต่อต้านอาชญากรรมออนไลน์และอาชญากรรมข้ามชาติ พร้อมสนับสนุนการทูตเชิงป้องกันในระบอบพหุภาคี สอดคล้องกับกลไกด้านความมั่นคงของอาเซียน โดยเฉพาะ ASEAN Regional Forum (ARF) อันจะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์การเป็น bridge builder ผ่านการเชื่อมความร่วมมือระหว่างภูมิภาคยุโรป-เอเชียต่อไป

กองสหภาพยุโรป
กรมยุโรป
๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๘